

Een informatiepaneel aan de Oude Postweg

**Door: Ellen Beerens, Hans Beerens en Gerhard Post
met bijdrage van Mariëtte Konink en Laurens Welberg**

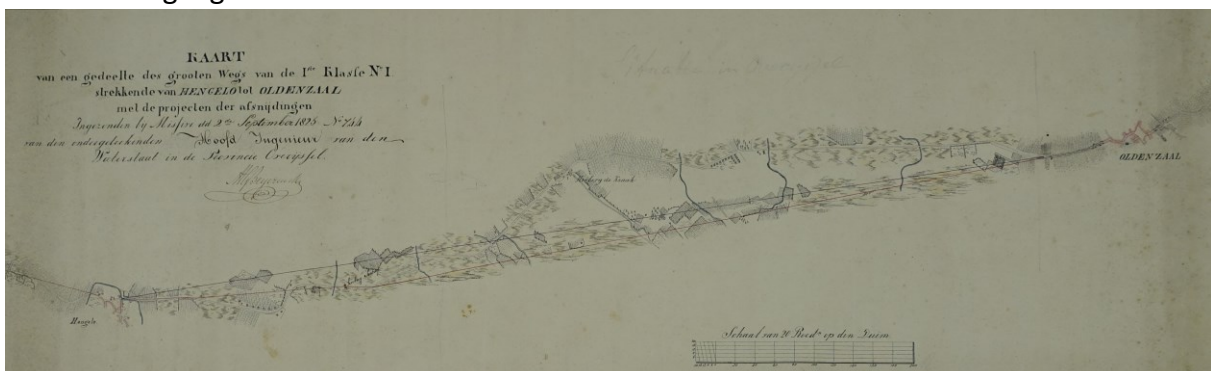
Op 11 september 2024 werd een informatiepaneel aan het begin van de Oude Postweg onthuld. De aanleiding was de Open Monumentendag van 2024 met als thema 'Routes, Netwerken en Verbindingen'. De reden is dat de Oude Postweg als symbool van Hengelo, stad van verbindingen, wel wat aandacht verdient.

De onthulling werd gedaan door Mariëtte Konink en Laurens Welberg, dochter en zoon van Gerrit Welberg, die begin dit jaar overleden is. Het paneel is aan hem opgedragen.

De Hamburger Postwagen

Deventer was in de Middeleeuwen de belangrijkste stad van Overijssel. Vanaf de Hanzetijd zal tussen de hanzesteden Deventer en Oldenzaal een route zijn geweest. Vondsten van knuppelwegen uit deze tijd (13e en 14e eeuw) zijn gedaan in Goor, Delden, Borne en Haaksbergen. Hengelo bestond in deze tijd (vermoedelijk) uit de Hof te Hengelo met een kapel en daar omheen enkele tientallen huizen¹. Hierlangs liep één van de routes van Deventer via Goor en Delden naar Oldenzaal en verder Duitsland in.

Deze route werd in 1664 deel van het traject van een zogenaamde Hamburger Postwagen². Deze postwagen startte in Naarden; reizigers van en naar Amsterdam namen voor het laatste deel de trekschuit die net zo snel, maar een stuk comfortabeler was. De Hamburger Postwagen die vanaf 1664 van Naarden, via Hengelo naar Osnabrück reed, werd onderhouden door familie Heshuijzen. In Osnabrück kon overgestapt worden, onder andere naar Hamburg. Deze dienst van Naarden naar Osnabrück werd in 1831 gestopt, omdat het niet meer rendabel was; diverse concurrenten staken de kop op. Onze Postweg was al enkele jaren niet meer in gebruik als postweg, omdat tussen 1825 en 1830 de weg van de '1ste klasse N° 1' werd aangelegd. Deze met klinkers bestrate weg verving de oude Postweg tussen Hengelo en Oldenzaal, die daarmee dus Oude Postweg werd. De Groote Weg N° 1 was de voorganger van de A1.

De onthulling van het paneel

Op woensdagavond 11 september waren zo'n 50 personen getuige van de onthulling van het paneel op het grasveldje aan het begin van de Oude Postweg. Het paneel is opgedragen aan Gerrit Welberg. Mariëtte en Laurens Welberg, onder toezienend oog van hun moeder, vertelden over zijn leven aan de Oude Postweg:

“Heel zijn leven heeft hij er gewoond: hij is er geboren en opgegroeid, vlak voor de BWO-velden. Officieel heette de weg destijds Oldenzaalsestraat. Ver voor zijn geboorte werd deze straat Oude Postweg genoemd.

Ten gevolge van de ontwikkeling van de wijk Klein Driene moest het huis, waar het gezin Welberg destijds woonde, worden ontruimd en afgebroken. Met Kerst 1955 is pa op 13-jarige leeftijd met zijn familie naar de Oude Postweg verhuisd. En daar heeft hij zijn hele verdere leven gewoond. Eerst met zijn familie, vervolgens 10 jaar met ons gezin op de bovenverdieping en na het overlijden van zijn moeder bewoonden we het hele huis.

Pa was er gewoonweg niet weg te krijgen: het huis met de diepe achtertuin gingen hem ‘na aan het hart’. Hij moest er niet aan denken om in een appartement te wonen en niet meer ‘zien hof’ in te kunnen lopen. Die tuin en werkzaamheden aan het huis hebben hem altijd geholpen om weer conditie op te bouwen, wanneer hij een periode van ziekte had doorgemaakt.

Regelmatig kwamen en komen bij ons thuis mensen ‘over de vloer’ voor een luisterend oor, een welgemeend, nuchter advies van onze vader of moeder. Velen zijn langs geweest om pa te vragen naar en met hem te

praten over de historie van Twente, bij een kop koffie en een plak cake van ma.

Onze moeder blijft er gelukkig wonen: het is de plek waar onze gezinnen en onze familie zich prettig en geborgen voelen.”

Na de onthulling droeg Wouter Munsterman zijn gedicht ‘Oude Postweg’ twee keer voor. Deze eerste keer werd onderbroken door een heftige regenbui, die iedereen als pieren in

een potje in de partytent samenbracht. Het gedicht geeft een prachtig beeld van de verdwenen levendigheid van de oude Postweg³.

Het paneel is financieel mogelijk gemaakt door de gemeente Hengelo en de Stichting Erfgoed Hengelo. Onze dank gaat verder uit naar Mariëtte, Laurens en Wouter voor hun enthousiaste medewerking.

Bronnen en verwijzingen

¹ Jan Kits, Gerhard Post en Gerrit Welberg, *Hoe oud is Hengelo wel niet?*, in Hengelo toen&nu, augustus 2024.

² D. Franzen, *De historie van de Hamburger Postwagen*, in Gooipers 1997. Zie ook https://www.historischekringbussum.nl/images/Krant/11082021_BUS_013.pdf . Ook andere tracés droegen de naam Hamburger Postwagen.

³ Wouter Munsterman, uit de bundel *Hengelo in stukjes*, (2024).

Oude Postweg

*de SRV-man, boer met paard en wagen
marskramers die zelf hun waren dragen
de pastoor, Bommen Berend en de Sint
die kwamen allemaal door mijn straat
huurlingen, soldaten al dan niet oranjegezind
metaalbaronnen, Ruysdael met zijn schilderkist
gearriveerden en iemand die de weg niet wist
die kwamen allemaal door mijn straat
al die klederdrachten, knickerbockers
overgooiers, kokerrokken, jeans,
kielen en gewaden van satijn
wanneer de eeuwen zouden overlappen
en ze liepen er allemaal tegelijk dan zou
dat toch een machtig mooie optocht zijn*